

ja-forrása, szellemünk alapműködése, teremtő szikra, útmutató szó, kép-hasonlat, [...] hang, amely megmutatja a csendet, tolmács én-te-szó és test-lélek-szellem között [...] a moralizmus élő ellensége” (a hálón: http://home.fazekas.hu/~lsuranyi/SZL/Szabo_Lajos_Lelkiismeret.pdf). Számomra addig tart a zene, amíg a hang nem veszíti el az élő kontaktust *ezzel* a kezdettel, sőt: amíg az élő kontaktust keresi vele.

Befejezésül egy szemléltető példa. A most említett Szabó Lajos teocentrikus gondolkodása egyenes folytatásának fogta fel az élő lelkiismeretben születő, onnan kirobbanó vonalrajzait. Az ezekből 2011-ben a 2B Galériában rendezett kiállítás megnyitóján Bali János – a youtube-on is látható – zenei performansa pedig ennek a kirobbanásnak „járt utána”. Azt kérdezte, hogy milyen hang *felel meg*, vagy hogy zeneibben fejezzük ki magunkat: milyen hang *rímel* ezekre a robbanékony, örvénylő és mégis tágas vonalrajzokra.

CSEHY ZOLTÁN

Zene és erotika

■ Én azt gondolom, folyamatos zenében élünk, és itt nem elsősorban a kozmosz zenéjének orphikus misztikájára gondolok, és nem is csak arra, amit Cage mondott a *L'Humanité* újságírójának, amikor rákérdezett, jár-e operába: „Nem. A közlekedést hallgatom. A hatos számú sugárút mellett lakom New Yorkban, és az elég zajos. Ez az én zeném.” A zene azonosítható az életelvel magával, és mint írással foglalkozó ember a nyelvben is hatványozottan érzékelem a jelenlétét: ám a csengés-bongás már zavar, azért is kedvelem például az antik, rímtelen formákat, hiszen a test szintje észrevétlenül lüktetéseit idézik, nem uralkodnak rajta, de mégiscsak éltetik (ha akarom, ott vannak, ha akarom, tudomást sem veszek róluk). Már diákkoromtól kezdve Melos-Étos címmel rendszeres fesztivál szállította Pozsonyba a legjobb kortárs zeneszerzőket, Messiaentól Cage-en át Ligetiig, a legutóbb például Kancheli és Andriessen járt nálunk. Ennek kapcsán írtam *Cage Pozsonyban* című versemet, amely egy úgynevezett időzárás költemény, azaz pontosan megszabott időkeret áll a szavaló rendelkezésére (összesen tíz perc), akinek e kereten belül kell gazdálkodnia a szöveggel, illetve a szövegmondást kiegészítheti más kísérőjelenségekkel, de szigorúan csak a megadott intervallumot kitöltve. A *Webern halála* című hosszúversben viszont Webern világát próbáltam meg modellálni: azt a csodát, ahogy már az antik szerzők is képesek voltak felfedezni a tárgyi valóság misztikus arányösszefüggéseit. A véletlen nemcsak költő vagy zenész, hanem matematikus is. Mindamellelt elsősorban operarajongó vagyok: ez a műfaj számomra a zene orgiája, az emberi elme legőszintébb, pszichoanalitikus remeklése, amelynek hallgatása során rendszerint szenvedélyesen és kendőzetlenül érzékenyülök el, hagyom, hogy leleplezzen a teatralitás vagy akár a kárhoztatott „természetellenesség”. De a zene története a személyre szabott erotika története is, hogy ismét egy kedvencet idézzek: Ligeti György nyilatkozta, hogy az életben két dolog izgatta, a zene és az erotika, de lehetséges, hogy ez a két dolog egy és ugyanaz. Romantikus absztrakt fennköltség helyett tartalmat nyert, fiziológiailag kiütköző, póre vágy. Mít is kívánhatnék mást, mint ezt, és ahogy Eötvös Péter *Angyalok Amerikában* című remekművének fináléjában éneklük: mind több életet, azaz mind több zenét, hogy elviseljük saját „történetünk” kiszabott idejét a kozmikus (vagy épphogy hétköznapi?) zene ijesztő (vagy épphogy barátságosan arisztokratikus?) örökkévalóságában.